

DOZWALAĆ (60) *vb impf*

o jasne; w formie *inf* oba a jasne; w pozostałych formach -wã- (47), -wa- (2); -wã- *GliczKsiąż* (4), *UstPraw* (2), *BielKron*, *Mącz* (5), *OrzQuin*, *GórnDworz* (5), *RejPos*, *WujJud* (3), *RejPosWstaw*, *SkarŻyw* (2), *NiemObr* (2), *WujNT* (2), *SarnStat* (10), *KmitaSpit*, *GosłCast*; -wã- : -wa- *ModrzBaz* (4 : 1) *GórnRozm* (1 : 1).

inf dozwać (2). ◇ *praes* 1 sg dozwałâm (11) : -âm (9), -(a)m (2). ◇ 3 sg dozwałâ (18). ◇ 1 pl dozwałâmy (6). ◇ 3 pl dozwałają (13). ◇ *praet* 3 sg m dozwałâł (3). *f* dozwał(a)ł(a) (1). ◇ 3 pl m pers dozwałali (2). ◇ *fut* 3 sg f dozwać będzie (1). ◇ *con* 3 sg m by dozwał(a)ł (1). ◇ *impers praet* dozwałâno (2).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde* bez cytatu s.v. dozwoić.

Udzielać pozwolenia, *pozwać*, *zezwać*, *wyrażać* na coś *zgodę*, *zgodzać się*, *przystawać* na co, *dopuszczać* do czegoś, *nie sprzeciwiać się* czemuś, *nie przeszkadzać*; *umożliwiać*; *użyczać*, *dawać*; *permittere* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *dimittere*, *remittere*, *sinere* *Calep*; *concedere*, *licentiam a. potestatem dare a. facere a. largiri a. tradere, deferre, facere compotem voti, indulgere, tribuere* *Cn* (59) : *Abnuo*, *Odmawiam/ niedozwalam/ głową dáyę znáć że nie chcę. Mącz* 255a; *Remitto* – *Ná pierŕze mieifŕze [lege: miejsce] odfełam. Interdum pro relaxare, Przepufzczám dozwaliam* *Calep* 909b, 325b, 785b, 983b.

dozwać czego [*w tym: komu* czego (13)] (25) : *Diar* 53; *GliczKsiąż* E3v, Gv; *Abowiem* żadnych gier *niedozwalamy/ iedno dla ochłody á ćwiczenia. UstPraw* B3; *BielKron* 310v; *OrzQuin* Q3; *Pánnie/ wdowie/ dozwalam miłofci/ y to ták/ iżby nádzieiá małŕzeńftwá bylá. GórnDworz* Cc; *RejPos* 50v; *WujJud* 182v, 205; *RejPosWstaw* [41⁴]; *ModrzBaz* 36v; *NiemObr* 31; *Pan Bog Czártom mocy dozwała gdy nam fŕkody czyniá. SkarŻyw* 36 marg, 333; *GórnRozm* D4; *WujNT* 148; *SarnStat* 1237; *KmitaSpit* C3; *GosłCast* 67. *Cf Ze zdaniem, Zwroty.*

dozwać komu [*w tym: komu* na co (1)] (29): *Diar* 53; *GliczKsiąż* D3v, E3v, Gv; *UstPraw* E2v; *Krol Ian* [...] do czáfu wziął fnim *przymierze/ czego mu Soliman dozwałâ* *BielKron* 310v; *Quoad patiaturn dignitas. Poki mi dozwałâć będzie moyá doftoyność. Mącz* 284a; *OrzQuin* Q3; *GórnDworz* Cc8v; w iákich leciech pan *Krifki Dworzáninowi s proftá miłowác dozwała. GórnDworz* Mm7v, B4, Cc, F2v; *RejPos* 50v; *WujJud* 205, 226; *RejPosWstaw* [41⁴]; *Ták wiele fobie káždy doz wala [!]* [*sibi permittit*] ile może *przemoc. ModrzBaz* 141, 36v, 43, 86; *SkarŻyw* 36 marg, 333; *ZapKofcier* 1580/11; *NiemObr* 31; *GórnRozm* D4; *A vgadzaiác s. Mátttheufzá z Márkiem/ tám zákázuie láłki ábo kijá na obronę: á tu iey [laski] dozwała ná wfpieránie. WujNT* 148; *SarnStat* 388, 568. *Cf cum inf, Ze zdaniem, Zwroty.*

cum inf [*w tym: komu* (8)] (20): *ZapWar* 1534 nr 2550; bo *Chryzyppus y Qwintiliánus* tego *chcá/ gdi dozwaláyá máłki chowác/ áby tá wđdam bylá mádra* *GliczKsiąż* D6; *UstPraw* E2v; *Si coniectare permittitur. Iefli gádác dozwaláyá. Mącz* 226d; *GórnDworz* B4, F2v, Mm7v; *WujJud* 226; *káżdemu obywatelowi dozwalano [dabatus potestas magistratus petendi] o vrzedy profci* *ModrzBaz* 43, 86, 118v; *A do tego im Pán dozwała łowic na Iezierze Grabowskim* *ZapKofcier* 1580/11; *NiemObr* 31, 153; *SarnStat* 669, 707, 1273, 1280.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikiem: tego* (2); *aby* (6), *co* (1); *komu* (4)] (7): *LibLeg* 11/162v; *Y pan Kryftus íam dozwała nam tego/ ábyłmy íie íyny Bożemi liczyli* *GliczKsiąż*

D3v; *GórnDworz* Cc8v; Y kto wam wżyſtkiego nie dozwała/ co iedno chcecie/ maćie go zá złego człowieka *GórnRozm* D4; á wżákóž folguiąc w tym poddánym náſzym/ dozwalamy [*permittedimus JanStat* 54] im: áby ná ſzkuty [...] beczká ſoli byłá brána *SarnStat* 388, 1235, 1238.

Fraza: »Pan Bog dozwała« (1): Deus et sacrae literae permittunt Pan Bóg y piſmo ſwięte dozwała. *Mącz* 226d.

Zwroty: praw. »apelacyj dozwałać« (1): Item apelacyj dozwalają do wſzyćkich duchownych *Diar* 54.

praw. »[komu] dozwałać dylacyjej« (1): Choć Actor debet eſſe paratus: wżákóž niekiedy mu dozwalają diláciiéy in faciendis documentis. *SarnStat* 568.

»dozwałać ſobie [czego]« (2): A iáko X. K. ſwoie kazania ſpifuiąc/ dozwała ſobie tego y ſzyrzey y dowodniey piſać *NiemObr* 31; *ModrzBaz* 141.

»[komu] ſwej wolej dozwałać« (1): NYemáło naydzie tákich rodzicow/ kthorzy dzyecyom twym [...] wiele názbýt popuſzczáyą/ á ſwey wolej dozwaláyą *GliczKſiąż* D6v.

Szeregi: »dopuszczać, (a) dozwałać« [*szyk 2 : 1*] (3): Facio copiam, Dopuſzczamćy/ Dozwalam/ Dawam moc. *Mącz* 113c, 226c; A to dla tego obiecał ſie mſćić y nád ludem y nád krolem/ iż źli ludzie á zła rádá iego iemu tego dozwaláli á dopuſzczáli *RejPos* 50v.

»dozwałać i ſkazować« (1): Itárémi drógámi niechay ieżdżą: á ielliby ináczéy czynili/ wżyſtki Dekrétowi temu przeciwiącé ſie dozwalamy y ſkázuiemy [*permittedimus et decernimus JanStat* 1035]/ áby od Stároſty náſzego byli imáni *SarnStat* 1235.

»nie dozwałać i wſciągać« (1): Tho theſch hoſpodar moy [...] poſlal [...] lyſthi ſſwoye do ſtharóſth abi zadni pan nyedozwalyal y wſczyegal poddane ſwe. abinyechodzyly krafcz wzyemye wáſchey krolyewſkyey mczi *LibLeg* 11/162v.

W przeni (3) :

cum inf (2): Dźieſiątą część dochodu brác práwá Polſkie dozwalają. *SarnStat* 696, 696.

Fraza: praw. »prawo dozwałać« (3): *GórnRozm* C2; Iedną quártę od grzywny brác dozwała práwo *SarnStat* 696, 696.

Synonimy: dopuszcząć, przystawać.

Formacje pochodne cf ZWOLIĆ.

Cf **DOZWALAJĄCY, DOZWALANIE**